

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-928

15.12.2020

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Politi - arrestasjonsteknikk/nærkamptrening – skulder/armskade - arbeidsulykke – yfl. § 11 (1) bokstav a og c.

Forsikrede (politibetjent), skadet skulder/arm i forbindelse med trening på arrestasjonsteknikk/nærkamptrening. Forsikrede var markør, dvs. den som skulle pågripes, og motparten festet et grep rundt forsikredes venstre overarm og dro armen utover. Forsikrede hevdet først at motpartens grep ikke ble utført feilaktig, men viste senere til litteratur rundt arrestasjonsteknikk og anførte at skaden skyldtes feil gjennomføring av øvelsen. Skaden ble meldt både til Nav og selskapet. Trygderetten konkluderte med at forsikrede ikke hadde vært utsatt for en yrkesskade. Saken reiste spørsmål om hendelsen var en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c. Nemnda bemerket at saken måtte vurderes i lys av de tidsnære opplysningene og konkluderte med at hendelsen ikke kunne anses som en arbeidsulykke verken etter det markerte eller det avdempede ulykkesbegrepet. Nemnda uttalte videre at deltakelse i øvelser i arrestasjonsteknikk ikke kunne betegnes som en skadelig arbeidsprosess. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1966), som er ansatt i politiet, skadet skulder/arm 15.2.17 i forbindelse med trening på arrestasjonsteknikk/nærkamptrening. Han ble skadet under den årlige treningen for personell i kategori IP4. Skaden oppsto under øvelsen *2 mot 1 - enkel nedpress, nedleggelse forover*. Forsikrede var markør, dvs. den som skulle pågripes.

I en skaderapport datert 31.3.17 beskrive forsikrede hendelsen slik:

Før treningen startet hadde vi oppvarming av skuldre. Jeg har over tid vært noe stiv i venstre skulder.

Under en del av oppvarmingen benyttet vi et kosterkaft. Etter denne øvelsen kjente jeg noe smerter i venstre skulder.

Etter oppvarming begynte vi med AT trening. Vi trente i grupper. Jeg trente sammen med Pb T og Pob B. Pb T festet et grep rundt min venstre overarm, og dro armen min utover. Jeg kjente en ilende smerte fra skulderen. Pob B fikk med seg det som skjedde. Jeg tok demed ro resten av treningen. Jeg sa ikke i fra til instruktørene. Jeg regnet med at smertene ville gi seg.

MR tatt 18.4.17 viste degenerative skader på supraspinatussenen og til dels subscapularsenen, men også en skade på infraspinatussenen, jf. poliklinisk notat fra H. sykehus av 1.9.17.

I skademelding til Nav 22.5.17 heter det:

Vi gjennomførte obligatorisk trening i arrestasjonsteknikk. Instruktøren ba oss bruke et kosterkaft i forbindelse med oppvarmingen.

Vi skulle holde skaftet med begge hender foran oss, føre skaftet over hodet, og ned på ryggen. For hver gang vi gjorde dette skulle vi ta smalere grep. Etter dette kjente jeg smerter i venstre skulder.

(Jeg har tidligere vært noe stiv i denne skulderen. Jeg har tidligere ikke hatt smerter i skulderen, heller ikke følt meg hemmet i bevegelsene av venstre arm.)

Etter dette trente vi på kjente grep for arrestasjonsteknikk.

Politibetjent T festet grep rundt min venstre overarm, og dro kraftig utover. Dette for å skape balansebrudd hos meg. Jeg kjente en llende smerte fra venstre skulder/overarm.

Selskapet ba om mer informasjon og forsikredes tilbakemelding 1.2.18 beskrev hendelsen i det vesentlige som tidligere. I redegjørelsen heter det "... Jeg kan ikke se at grepet ble utført på feil måte. Jeg var nok ikke forberedt på at T. skulle foreta et så kraftig rykk".

Selskapet avsto erstatning 30.7.18. Forsikrede, ved advokat, klaget og anførte nå bl.a. at skaden skyldtes feil gjennomføring av øvelsen. Selskapet fastholdt avslaget.

Nav godkjente ikke hendelsen som yrkesskade og Trygderetten forkastet 9.4.19 forsikredes anke. I rettens merknader heter det blant annet:

Retten bemerker at omfattende praksis fra Trygderetten, også tidsnær, viser at hendelser knyttet til trening på arrestasjonsteknikk og lignende ikke omfattes av arbeidsulykkesbegrepet – heller ikke i forhold til det avdempede ulykkesbegrepet.

Forsikredes advokat har opplyst at Trygderettens kjennelse ikke ble anket til lagmannsretten fordi forsikrede ønsket at en rettslig prøving av saken også skulle omfatte spørsmålet om bestemmelsen i yfl. § 11 første ledd bokstav c får anvendelse.

I klagetilsvaret til nemnda har selskapet gitt slik beskrivelse av arrestasjonsteknikkene:

Det er ulike arrestasjonsteknikker for å skape et balansebrudd. Balansebrudd kan skapes ved at man trekker eller skyver personen. Ved "nedleggelse fremover" er korrekt teknikk å trekke kraftig i armen mot egen hofte og vri armen slik at albuespissen peker opp. Ved "nedleggelse bakover" skal det kobles grep om nakke, skulder og arm, og deretter etablere god kontakt mot overarm.

Det er ellers i klagen vist til lærebok for Politihøgskolen (1. utg. 2007) om pågripelsesteknikker. Det fremgår videre at en grunnleggende målsetting med treningen er å gjøre teknikkene så effektive og stabile at de kan tilpasses alle forhold.

Det er i klagen også vist til, og sitert fra, to artikler skrevet av professor Jakhelln og professor Myhrer om bl.a. politiets handleplikt.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hendelsen må anses som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a. Skaden skyldes at øvelsen ikke ble gjennomført som beskrevet i lærebok for arrestasjonsteknikk. Forsikredes kollega gjennomførte rykket i venstre overarm for tidlig og i feil retning. Dette tilsier at hendelsen må anses som en plutselig uventet hendelse etter yfl. § 11 og at hendelsen er en arbeidsulykke. Skaden på infraspinatussenen kan etter alt å dømme relateres til skadehendelsen, jf. at skadens art sier noe om hendelsesforløpet, se Rt. 2006 s. 1642 (fotballdommen) og LE-2019-988080. Det forhold at forsikrede ga uttrykk for at det ikke hadde skjedd avvik under øvelsen, bør ikke tillegges vekt. Det fremgår av hans øvrige forklaringer at det ble benyttet feil teknikk. Ulykkesbegrepet må vurderes i samsvar med hensynene bak yrkesskadeforsikringsloven. Aksept av risiko bør ikke godtas som argument for å snevre inn yrkesskadedekningen.

Subsidiært må hendelsen uansett anses som en arbeidsulykke etter sikkerhetsventilen i yfl. § 11 første ledd bokstav c. De aktuelle øvelsene i arrestasjonsteknikk må kategoriseres som en "arbeidsprosess" jf. bestemmelsens ordlyd. Avgjørelsen i Rt. 2011 s. 368 har ikke overføringsverdi til aktuelle sak. Tvert imot er trening i arrestasjonsteknikk innenfor kjernen til begrepet "arbeidsprosess". Lærebokens beskrivelse av øvelsene som innebærer langvarig og gjentagende trening på faste og detaljerte teknikker og det faktum at den person som har rollen som markør

ikke har kontroll over den risiko vedkommende utsettes for. Øvelsene er i tillegg forbundet med betydelig risiko for skade og må kunne anses som arbeidsprosess i lovens forstand. Det er vist til Rt. 2008 s. 1646 (bolteløft). Høyesterett la i dommen vekt på at skaden skyldtes en risikofylt arbeidssituasjon som lå nær opp til hva som dekkes etter bokstav a, og hvor det skulle lite til for at en eksponering kunne medføre skade. Dette er tilfelle i foreliggende sak og det fremgår av lovforarbeidene at det i slike tilfeller må være arbeidsgiver som skal bære følgene av de skader som måtte oppstå.

Selskapet har i det vesentlige anført at saken må vurderes i lys av de tidsnære forklaringene mht. hendelsesforløpet, jf. Rt. 2010 s. 1547 og HR-2019-928-A. Forsikrede har, før kravet ble avslått, opplyst at det ikke var avvik fra normal prosedyre da hendelsen inntraff. Blant annet av denne grunn har forsikrede ikke sannsynliggjort at hendelsen må anses som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a, jf. at forsikrede selv ikke har oppfattet at det skjedde feil ved utførelsen av øvelsen. Selskapet er enig i at terskelen for arbeidsulykkebegrepets grenser varierer fra yrke til yrke, se Rt. 2006 s. 1642 (fotballdommen). Forsikrede var imidlertid kjent med øvelsene i arrestasjonsteknikk og skaden kan da ikke anses å skyldes en plutselig uventet hendelse. I de tilfeller der yrkesskade har blitt godkjent, har det foreligget momenter ut over det forventede for situasjonen, for eksempel overdreven maktbruk, jf. TRR-2000-5331 og TRR-2004-4997. Dette er ikke tilfelle i foreliggende sak. Det presiseres for øvrig at det er hendelsens art og omstendighetene rundt denne som skal vurderes og ikke skadens art og omfang.

Yfl. § 11 første ledd bokstav c kommer ikke til anvendelse for den aktuelle hendelse. Det følger av Rt. 2011 s. 368 (kuldeskade) at bestemmelsen er en sikkerhetsventil og ikke er ment å ha noe vidt anvendelsesområde. Bestemmelsen skal kun omfatte tilfeller som ligger nær opp til det som dekkes av alternativ a. Dette er ikke tilfellet i foreliggende sak. Trening i arrestasjonsteknikk kan ikke anses som en arbeidsprosess etter yfl. § 11 første ledd bokstav c og også dette medfører at bestemmelsen ikke får anvendelse.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om det foreligger en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c. Ettersom det i saken er reist tvil om hvilket faktisk forhold som skal legges til grunn for den rettslige vurderingen, vurderer nemnda innledningsvis de ulike bevisene opp mot hverandre for å fastlegge det faktum som nemnda vil legge til grunn for sin rettslige vurdering. I denne sammenheng minner nemnda om at den ved sin avgjørelse må bygge på det skriftlige materialet som sakens parter har lagt frem og at tidsnære opplysninger blir tillagt større vekt enn opplysninger som er fremkommet etter at det er oppstått tvist. Sistnevnte gjelder særlig når de nyere opplysningene står i motstrid til tidligere opplysninger, jf. Rt. 1998 s. 1565.

Forsikrede ga opprinnelig uttrykk for at gjennomføringen av øvelsen var i samsvar med normal prosedyre, noe som ble endret etter at selskapet hadde avslått hans erstatningskrav. Nemnda finner å måtte legge til grunn at utførelsen av øvelsen var i samsvar med opprinnelig prosedyre.

Den opprinnelige skaderapporten reiser også spørsmål om skaden i skulderen oppsto under den innledende oppvarmingen med kosteskift eller under utførelsen av øvelsen. Etter omstendighetene legger nemnda til grunn for sin videre vurdering at skaden inntraff under utførelsen av selve øvelsen/pågripelsen.

Etter yfl. § 11 første ledd erstattes en arbeidsulykke. Dette begrepet skal forstås på samme måte som det tilsvarende begrepet i folketryktdoven § 13-3, se Ot.prp. nr. 44 (1988-1989) s. 89. I nevnte paragrafs annet ledd defineres dels et markert og dels et avdempet arbeidsulykkebegrep. Det markerte ulykkesbegrepet forutsetter en plutselig eller uventet ytre hending, se første punktum,

mens det avdempede begrepet gjelder "en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid", se annet punktum. I Rt. 2005 s. 1757 uttaler Høyesterett at det ikke gjelder noe tilleggskrav om ytre hending "i tilfeller hvor arbeidstakeren på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning".

Som nevnt legger nemnda til grunn at skaden oppsto under gjennomføringen av øvelsen og at grepet om forsikredes venstre overarm ikke ble tatt på feil måte. Det legges videre til grunn at forsikrede var kjent med hva øvelsen gikk ut på. Nemnda kan da ikke se at det markerte ulykkesbegrepet, som krever en plutselig/uventet ytre hendelse kan få anvendelse. Etter nemndas syn er det heller ikke påvist noen usedvanlig tidsbegrenset ytre hending som har medført en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forsikredes normale arbeid. Slik nemnda ser det, inngår årlig trening i arrestasjonsteknikk i det som er forsikredes arbeid. Heller ikke det avdempede ulykkesbegrepet får anvendelse.

Forsikrede har subsidiært anført at hendelsen er omfattet av bestemmelsen i yfl. § 11 første ledd bokstav c. Bestemmelsen er, slik forsikrede selv anfører, en sikkerhetsventil, dvs. en bestemmelse som fanger opp tilfeller som ligger nær opp til tilfeller som dekkes av bokstav a eller b. Det fremgår klart av så vel bestemmelsens forarbeider som rettspraksis at bestemmelsen anvendelsesområde er snevert, se Rt. 2011 s. 368 avsnitt 45. Dette følger av kravet i bestemmelsen om at skaden må skyldes en "skadelig arbeidsprosess". Nemnda kan ikke se at deltakelse i øvelser i arrestasjonsteknikk kan betegnes som en arbeidsprosess, enn mindre at den er skadelig.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).